

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง "การจัดการการสื่อสารเพื่อเสริมพลังในผู้ป่วยมะเร็งระยะแรกของชมรมผู้รอดชีวิตจากโรคมะเร็งโรงพยาบาลพระปกเกล้า" เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) เพื่อศึกษาการสื่อสารเพื่อเสริมพลังของชมรมผู้รอดชีวิตจากโรคมะเร็งโรงพยาบาลพระปกเกล้า ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อให้ได้คำตอบตามวัตถุประสงค์การวิจัยที่กำหนดไว้ และให้ได้ข้อมูลที่มีความชัดเจนถูกต้องและมีความหลากหลายครบถ้วนทุกด้าน ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัย ดังนี้

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ในการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกในมิติต่าง ๆ ที่มีความหลากหลาย โดยผู้วิจัยได้เลือกเก็บข้อมูลจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดูแลรักษาและการสื่อสารเพื่อเสริมพลังให้กับผู้ป่วยมะเร็งระยะแรกของชมรมผู้รอดชีวิตจากโรคมะเร็ง ประกอบด้วย แพทย์ 3 คน พยาบาล 5 คน ผู้ป่วยโรคมะเร็งระยะแรก 10 คน และผู้ป่วยมะเร็งระยะแรกของชมรมผู้รอดชีวิตจากโรคมะเร็งจำนวน 9 คน รวมทั้งหมด 27 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) อันเป็นการเลือกตัวอย่างที่ผู้วิจัยได้ดำเนินการพิจารณาเลือกผู้ให้สัมภาษณ์จากตัวแทนมีส่วนเกี่ยวข้องกับการรักษาโรคมะเร็ง ในโรงพยาบาลพระปกเกล้า ที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์การคัดเลือก ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. แพทย์

1.1 อายุรแพทย์โรคมะเร็ง ที่มีประสบการณ์และความชำนาญ ในการรักษาที่มีประสิทธิภาพเพื่อเพิ่มคุณภาพชีวิตให้แก่ผู้ป่วยโรคมะเร็งและป้องกันไม่ให้โรคลกลับมาเป็นซ้ำ ซึ่งตระหนักถึงความสำคัญทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจของผู้ป่วยและญาติ จำนวน 1 คน

1.2 รังสีแพทย์ เป็นแพทย์ที่เรียนจบเฉพาะทางด้านรังสีวิทยา เชี่ยวชาญในด้านการวินิจฉัยโรคโดยอาศัยภาพวินิจฉัย (Imaging) เช่น เอกซเรย์ อัลตราซาวด์ เอกซเรย์คอมพิวเตอร์ (CT) คลื่นแม่เหล็กไฟฟ้า (MRI) เพ็ท (PET) และการรักษาโรคโดยใช้ภาพวินิจฉัยนำทางโดยไม่ต้องผ่าตัด จำนวน 1 คน

1.3 พยาธิแพทย์ ที่มีความรู้ทางการแพทย์และมีความเชี่ยวชาญ ซึ่งครอบคลุมถึงสาเหตุ กลไกการเกิดโรค การเปลี่ยนแปลงสภาพของเนื้อเยื่อบริเวณรอยโรค และอาการแสดงของ

โรค ที่ทำหน้าที่ในการตรวจและวินิจฉัยโรคจากอวัยวะเนื้อเยื่อ เซลล์ และสารคัดหลั่งจากร่างกายของผู้ป่วยมะเร็ง จำนวน 1 คน

2. พยาบาลวิชาชีพเฉพาะทางสาขาการพยาบาลผู้ป่วยโรคมะเร็งให้การดูแลเกี่ยวข้องกับผู้ป่วยโรคมะเร็งของศูนย์ความเป็นเลิศด้านมะเร็ง และเป็นกรรมการชมรมผู้รอดชีวิตจากโรคมะเร็งโรงพยาบาลพระปกเกล้า จำนวน 5 คน

3. ตัวแทนสมาชิกชมรมผู้รอดชีวิตจากโรคมะเร็งโรงพยาบาลพระปกเกล้า ดังนี้

3.1 ผู้ป่วยโรคมะเร็งที่ได้รับการรักษาครบตามแผนการรักษาของแพทย์ 3-5 ปีและมีผลตรวจค่ามะเร็งอยู่ในเกณฑ์ปกติ มีร่างกายแข็งแรงสามารถเป็นจิตอาสาทำกิจกรรมกับทางชมรมได้ จำนวน 10 คน

3.2 ผู้ป่วยมะเร็งระยะแรกที่ย้ายมาอยู่โรงพยาบาลพระปกเกล้าเป็นผู้คัดเลือก และเป็นผู้ป่วยมะเร็งระยะแรกที่ย้ายมาใหม่ที่สนใจในการให้ข้อมูล จำนวน 9 คน

เครื่องมือการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ

การศึกษาส่วนนี้ เป็นการใช้แบบสัมภาษณ์ (In-Depth Interview) โดยมีโครงสร้างแบบคำถามที่สร้างขึ้น เพื่อใช้สัมภาษณ์แบบเชิงลึกที่ได้วางแบบคำถามการสัมภาษณ์เป็นแบบแนวคำถาม (Interview Guide) เพื่อช่วยให้ผู้สัมภาษณ์สามารถซักถามได้อย่างละเอียด ถูกต้อง และครอบคลุมประเด็นที่ต้องการศึกษา โดยมีโครงสร้างคำถามแบบกึ่งโครงสร้างที่ไม่มีการกำหนดโครงสร้างของข้อคำถามที่มีความชัดเจนตายตัว โดยเป็นแต่เพียงการกำหนดแนวข้อคำถามแบบเปิดกว้าง หรือเป็นการใช้แบบสัมภาษณ์ปลายเปิด เช่น ชมรมผู้รอดชีวิตจากโรคมะเร็งโรงพยาบาลพระปกเกล้ามีการจัดการการสื่อสารเพื่อเสริมพลังให้กับผู้ป่วยมะเร็งระยะแรกอย่างไร และแนวทางการจัดการการสื่อสารที่เหมาะสมในการเสริมพลังในผู้ป่วยมะเร็งระยะแรกควรมีใช้บุคลากรลักษณะอย่างไรในการสื่อสารเพื่อเสริมพลัง มีกิจกรรมการสื่อสารเพื่อเสริมพลังอะไรบ้างและแต่ละกิจกรรมมีความสำคัญอย่างไร และเนื้อหาข้อมูลข่าวสารเพื่อเสริมพลังมีลักษณะอย่างไร เป็นต้น ซึ่งเป็นกระบวนการวิจัยที่มีผลทำให้ข้อคำถามมีความยืดหยุ่น และเปิดกว้าง มีความเหมาะสมอย่างยิ่งในการนำมาที่ใช้ในการสัมภาษณ์ส่วนบุคคล โดยเฉพาะอย่างยิ่งบุคคลที่เป็นผู้ที่มีความรู้ และความชำนาญหรือมีความเชี่ยวชาญในเรื่องที่กำลังดำเนินกระบวนการวิจัย โดยกระบวนการวิจัยในลักษณะเช่นนี้จะเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีความรู้ และความชำนาญหรือมีความผู้เชี่ยวชาญสามารถแสดงความคิดเห็นหรือทรรศนะได้อย่างหลากหลายในทุกแง่มุม โดยผู้สัมภาษณ์สามารถที่จะดำเนินการสัมภาษณ์ และสามารถที่จะสอบถาม ติดตาม และซักไซ้ไล่เรียงข้อมูลข้อเท็จจริงหรือรายละเอียดปลีกย่อยที่สำคัญ และมีความน่าสนใจในแต่ละประเด็นของคำตอบ จาก

ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยหรือผู้ให้สัมภาษณ์ อันทำให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่มีความหลากหลายในมิติต่าง ๆ และข้อเท็จจริงในทางปฏิบัติที่มีความหลากหลายในมิติต่าง ๆ ที่มีทั้งมิติของความลึก และมิติของความกว้างในเรื่องที่ดำเนินกระบวนการวิจัยนี้

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1) ประสานขอความร่วมมือจากบุคคลที่เป็นตัวแทนของกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอสัมภาษณ์บุคคลที่มีส่วนสำคัญเกี่ยวกับการดูแลและรักษาผู้ป่วยรายใหม่ระยะแรก เช่น แพทย์ พยาบาล สมาชิกชมรมผู้รอดชีวิตจากโรคมะเร็งโรงพยาบาลพระปกเกล้า และผู้ป่วยมะเร็งรายใหม่ระยะแรกอย่างเป็นทางการ โดยแจ้งให้ทราบว่าในการสัมภาษณ์จะลึกลึนั้น ผู้วิจัยจะมีการบันทึกข้อมูล ตรวจสอบและตรวจทานความถูกต้องย้อนกลับในภายหลังได้

2) ผู้วิจัยส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ ที่ออกโดยคณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี หรือจากศูนย์ความเป็นเลิศด้านมะเร็งโรงพยาบาลพระปกเกล้าจังหวัดจันทบุรี ถึงผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยพิจารณาจากกลุ่มเป้าหมายและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ซึ่งจะต้องเป็นผู้ที่สามารถให้ข้อมูล และเต็มใจจะให้ข้อมูลประกอบไปด้วยแพทย์ 3 คน พยาบาล 5 คน ตัวแทนสมาชิกชมรมผู้รอดชีวิตจากโรคมะเร็งโรงพยาบาลพระปกเกล้าจำนวน 10 คน และผู้ป่วยมะเร็งรายใหม่ระยะแรกจำนวน 9 คน รวมทั้งหมด 27 คน ตามที่ได้คัดเลือกไว้แบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อเชิญเป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

3) ผู้วิจัยส่งหนังสือแจ้งผู้ให้ข้อมูลสำคัญ พร้อมทั้งแนบเอกสารแนะนำตัวประกอบหนังสือขอความอนุเคราะห์ และแบบสัมภาษณ์ เพื่อมอบให้กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้ศึกษาล่วงหน้าก่อนให้สัมภาษณ์

4) ผู้วิจัยเข้าพบผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ตามกำหนดวันที่และเวลาที่ได้นัดต่อประสานไว้ เพื่อทำการสัมภาษณ์ เรื่อง การจัดการการสื่อสารเพื่อเสริมพลังในผู้ป่วยมะเร็งรายใหม่ระยะแรกของชมรมผู้รอดชีวิตจากโรคมะเร็งในโรงพยาบาลพระปกเกล้า โดยมีการบันทึกเสียง บันทึกภาพ และการบันทึกย่อระหว่างการสัมภาษณ์

5) ดำเนินการจัดทำรายงานสรุปผลการสัมภาษณ์เชิงลึก เรื่อง การจัดการการสื่อสารเพื่อเสริมพลังในผู้ป่วยมะเร็งรายใหม่ระยะแรกของชมรมผู้รอดชีวิตจากโรคมะเร็งในโรงพยาบาลพระปกเกล้า

การตรวจสอบข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยจะทำการตรวจสอบความเชื่อถือของข้อมูล โดยการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) ซึ่งใช้วิธีการเก็บข้อมูลที่ต่างกันออกไป (Methodological Triangulation) โดยเปลี่ยนแปลงที่เป็นบุคคล เวลา หรือสถานที่ที่ให้ข้อมูล และเป็นการตรวจสอบโดยใช้แหล่งข้อมูลที่แตกต่างกัน (Data Triangulation) โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1) ตรวจสอบข้อมูลสามเส้าด้านข้อมูล (Data Triangulation) เป็นการพิสูจน์การใช้ความหลากหลายของแหล่งข้อมูลทั้งในเชิงเวลา สถานที่ และบุคคล และพิสูจน์ว่าข้อมูลที่ได้มาถูกต้องหรือไม่ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สอดคล้องกับความจริงมากที่สุด ผู้วิจัยตรวจสอบความถูกต้องโดยการเปรียบเทียบจากแหล่งข้อมูลหลายๆ แหล่ง ได้แก่ ผู้รับผิดชอบในการ ดูแล รักษาผู้ป่วยรายใหม่ระยะแรกและสมาชิกชมรมผู้รอดชีวิตจากโรคมะเร็งโรงพยาบาลพระปกเกล้าอย่างเป็นทางการ โดยแจ้งให้ทราบว่าในการสัมภาษณ์เจาะลึกนั้น ผู้วิจัยจะมีการบันทึกข้อมูลโดยวิธีการสัมภาษณ์โดยวิธีการจดบันทึกข้อมูลและการบันทึกเสียงของผู้ให้สัมภาษณ์ โดยการขออนุญาตก่อนทำการบันทึกเสียง เพื่อนำมาใช้ในการรวบรวมการ ประกอบด้วยบุคคลต่างๆ ดังนี้ แพทย์จำนวน 3 คน พยาบาลจำนวน 5 คน ตัวแทนสมาชิกชมรมผู้รอดชีวิตจากโรคมะเร็งโรงพยาบาลพระปกเกล้าจำนวน 10 คน และผู้ป่วยระยะแรกจำนวน 9 คน ที่ให้บริการและมาใช้บริการของศูนย์ความเป็นเลิศด้านมะเร็งในโรงพยาบาลพระปกเกล้าจันทบุรี นำข้อมูลในประเด็นเดียวกันที่ได้จากการสัมภาษณ์แต่ละรายมาเทียบเคียงว่ามีความคล้ายคลึงและไปในทางทิศเดียวกันหรือไม่

2) ตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล (Methodological Triangulation) เป็นการเปรียบเทียบจากการใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลหลายๆ วิธี การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยเรื่องการจัดการการสื่อสารเพื่อเสริมพลังในผู้ป่วยระยะแรกของชมรมผู้รอดชีวิตจากโรคมะเร็งในโรงพยาบาลพระปกเกล้าส่วนใหญ่ที่สำคัญเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ การทบทวนและ วิเคราะห์เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์เจาะลึกผู้ที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารเพื่อเสริมพลังผู้ป่วยโรคมะเร็งระยะแรก คือสมาชิกชมรมผู้รอดชีวิตจากโรคมะเร็งโรงพยาบาลพระปกเกล้าการจดบันทึก และผู้ป่วยระยะแรก และบันทึกเสียง เพื่อยืนยันข้อมูลจากการรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เจาะลึกและการรวบรวมจากเอกสาร

3) ตรวจสอบสามเส้าด้านทฤษฎี (Theory Triangulation) เป็นการยืนยันข้อมูลจากแนวคิดทฤษฎี โดยผู้วิจัยได้บูรณาการแนวความคิด ทฤษฎีหลายๆ ชุด ได้แก่ แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการการสื่อสาร แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสารสุขภาพ และทฤษฎีเกี่ยวกับการเสริมพลัง ทฤษฎีกระบวนการกลุ่มที่เป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาวิจัย ทำให้สามารถมองแนวทางการจัดการสื่อสารเพื่อเสริมพลังในผู้ป่วยระยะแรกของชมรมผู้รอดชีวิตจากโรคมะเร็งในโรงพยาบาล

พระปกเกล้า ได้หลายมุมมอง เปรียบเสมือนการมองภาพจากแว่นหลายประเภท เพื่อนำมากำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยได้รับการตรวจสอบความถูกต้องจากคณะอาจารย์ที่ปรึกษา ซึ่งแต่ละท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญที่จะช่วยตรวจสอบและให้คำแนะนำได้เป็นอย่างดี

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลตามกรอบแนวคิดจากการวิจัย โดยใช้วิเคราะห์เชิงพรรณนา เรื่อง การจัดการการสื่อสารเพื่อเสริมพลังในผู้ป่วยมะเร็งระยะแรกของชมรมผู้รอดชีวิตจากโรคมะเร็งโรงพยาบาลพระปกเกล้า จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกผู้เกี่ยวข้องกับการดูแลรักษาและการสื่อสารเพื่อเสริมพลังให้กับผู้ป่วยมะเร็งระยะแรก จากตัวแทนสมาชิกชมรมผู้รอดชีวิตจากโรคมะเร็งโรงพยาบาลพระปกเกล้า ประกอบด้วยแพทย์จำนวน 3 คน พยาบาล จำนวน 5 คน ผู้ป่วยมะเร็งระยะแรก จำนวน 10 คน และผู้ป่วยมะเร็งระยะแรกจำนวน 9 คน รวมทั้งหมด 27 คน ได้รับทราบข้อมูลจากการสังเกตขณะสัมภาษณ์ จากปฏิกิริยาขณะมีการสื่อสารระหว่างผู้ป่วยมะเร็งระยะแรกกับสมาชิกชมรมผู้รอดชีวิตจากโรคมะเร็ง มีการเก็บรวบรวมเอกสารต่างๆ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วนำมาสรุปผล เพื่อเสนอเป็นแนวทางการสื่อสารเพื่อเสริมพลังในผู้ป่วยมะเร็งระยะแรก โดยชมรมผู้รอดชีวิตจากโรคมะเร็งโรงพยาบาลพระปกเกล้า เพื่อประโยชน์สูงสุดในการเข้ารับการรักษา ติดตาม และหวังผลหายขาดจากโรคมะเร็งและเพื่อเป็นแบบอย่างและแนวทางให้แก่โรงพยาบาลอื่นๆ ที่สนใจจัดตั้งชมรมผู้รอดชีวิตจากโรคมะเร็ง